

SPIIS TREŚCI

WSTĘP	11
Rozdział I	
ZAGADNIENIA WPROWADZAJĄCE	13
1.1 Uwagi ogólne	13
1.2 Źródła prawa pracy	15
1.2.1 Konstytucja	17
1.2.2 Kodeks pracy oraz przepisy innych ustaw i aktów wykonawczych	18
1.2.3 Układy zbiorowe pracy i inne porozumienia zbiorowe	20
1.2.4 Regulaminy	25
1.2.4.1 Regulamin pracy	25
1.2.4.2 Regulamin wynagradzania	27
1.2.5 Prawo międzynarodowe i unijne	30
1.3 Rys historyczny i funkcje prawa pracy	34
1.4 Podstawowe zasady prawa pracy	39
1.4.1 Wolność (wyboru) pracy	40
1.4.2 Minimalne wynagrodzenie i godziwe wynagrodzenie za pracę	40
1.4.3 Swoboda wyrażania woli (nawiązanie stosunku pracy)	42
1.4.4 Poszanowanie dóbr osobistych	42
1.4.5 Prawo do wypoczynku	44
1.4.6 Bezpieczne warunki pracy	44
1.4.7 Zaspokajanie bytowych, socjalnych i kulturalnych potrzeb pracowników	45
1.4.8 Podnoszenie kwalifikacji	46
1.4.9 Uprzywilejowanie pracowników	46
1.4.10 Zasada reprezentacji pracowników i pracodawców	47
1.4.10.1 Rada Dialogu Społecznego	48
1.4.10.2 Związki zawodowe	50
1.4.10.3 Organizacje pracodawców	52
1.4.11 Zasada równości, niedyskryminacji i zapobiegania mobbingowi	53
1.4.12 Ochrona sygnalistów	65
1.5 Nadzór i kontrola przestrzegania prawa pracy	71
1.5.1 Państwowa Inspekcja Pracy	71
1.5.2 Państwowa Inspekcja Sanitarna	74
1.5.3 Społeczna Inspekcja Pracy	75
1.6 Podsumowanie	76
1.7 Pytania kontrolne	78

Rozdział II

POWSTANIE, RODZAJE, ZMIANA I USTANIE STOSUNKÓW PRACY	79
2.1 Uwagi ogólne	79
2.2 Pojęcie stosunku pracy	80
2.3 Ochrona danych osobowych	82
2.4 Umowa o pracę	86
2.4.1 Rodzaje umów o pracę	86
2.4.2 Elementy umowy o pracę	89
2.4.3 Przewidywalne formy i warunki pracy	90
2.5 Rozwiązanie umowy o pracę	92
2.5.1 Rozwiązanie umowy o pracę na mocy porozumienia stron	93
2.5.2 Rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem	94
2.5.2.1 Konsultacja ze związkami zawodowymi	97
2.5.2.2 Ograniczenia w możliwości rozwiązania umowy o pracę	98
2.5.2.3 Roszczenia pracownika w przypadku wypowiedzenia umowy o pracę	99
2.5.3 Wypowiedzenie zmieniające	102
2.5.4 Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia	104
2.5.4.1 Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z przyczyn zawinionych przez pracownika	104
2.5.4.2 Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z przyczyn niezawinionych przez pracownika	107
2.5.4.3 Konsultacja ze związkami zawodowymi	109
2.5.4.4 Ograniczenia w możliwości rozwiązania umowy o pracę	109
2.5.4.5 Roszczenia pracownika w przypadku rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia	110
2.5.4.6 Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika	111
2.5.5 Dodatkowe ograniczenia w możliwości rozwiązania umowy o pracę	113
2.5.6 Zwolnienia grupowe	114
2.6 Wygaśnięcie umownego stosunku pracy	118
2.7 Pozaumowne stosunki pracy	119
2.7.1 Stosunek pracy na podstawie powołania	119
2.7.2 Stosunek pracy na podstawie mianowania	122
2.7.3 Stosunek pracy na podstawie wyboru	123
2.7.4 Stosunek pracy na podstawie spółdzielczej umowy o pracę	124
2.8 Elastyczne formy świadczenia pracy	124
2.8.1 Praca zdalna	125
2.8.1.1 Ogólne założenia	125
2.8.1.2 Zasady wykonywania pracy zdalnej	126
2.8.1.3 Zakończenie pracy zdalnej	130
2.8.1.4 Okazjonalna praca zdalna	130
2.8.2 Pracownicy tymczasowi	131
2.8.3 Pracownicy delegowani	132
2.8.4 Pracownicy świadczący pracę za pośrednictwem platform internetowych	134
2.9 Kontrola pracownika	136
2.9.1 Kontrola trzeźwości	136

2.9.2 Monitoring wizyjny	138
2.9.3 Monitoring poczty elektronicznej	140
2.10 Podsumowanie	141
2.11 Pytania kontrolne	143

Rozdział III

CZAS PRACY I ODPOCZYNKU (URLOPY) 145

3.1 Uwagi ogólne	145
3.2 Czas pracy	146
3.2.1 Konstrukcja prawna czasu pracy	149
3.2.2 Systemy czasu pracy	150
3.2.2.1 Ogólny (podstawowy) system czasu pracy	151
3.2.2.2 System równoważnego czasu pracy	152
3.2.2.3 System pracy w ruchu ciągłym	154
3.2.2.4 System przerywanego czasu pracy	155
3.2.2.5 System zadaniowego czasu pracy	156
3.2.2.6 System skróconego tygodnia pracy	157
3.2.2.7 System weekendowego czasu pracy	157
3.2.2.8 Skrócony czas pracy	158
3.2.3 Rozkłady czasu pracy	158
3.2.4 Obowiązek pracodawcy uwzględnienia wniosku niektórych pracowników	159
3.2.5 Praca w godzinach nadliczbowych	159
3.2.6 Dyżur	164
3.2.7 Praca w porze nocnej	165
3.3 Praca w niedziele i święta	165
3.4 Okresy odpoczynku	169
3.4.1 Odpoczynek dobowy i tygodniowy	169
3.4.2 Przerwa w pracy	170
3.4.4 Urlopy pracownicze	171
3.4.4.1 Urlopy wypoczynkowe	171
3.4.4.2 Urlop na żądanie	176
3.4.4.3 Urlop opiekuńczy	178
3.4.4.4 Zwolnienie (urlop) od pracy z powodu działania siły wyższej	178
3.4.4.5 Urlopy (zwolnienia) okolicznościowe	179
3.4.4.6 Urlop bezpłatny	180
3.5 Podsumowanie	181
3.6 Pytania kontrolne	183

Rozdział IV

WYNAGRODZENIE ZA PRACĘ 185

4.1 Uwagi ogólne	185
4.2 Składniki wynagrodzenia	186
4.3 Zasady ustalania wynagrodzenia za pracę	189
4.4 Równość wynagrodzeń dla mężczyzn i kobiet za taką samą pracę lub pracę o takiej samej wartości	193

4.5	Ochrona wynagrodzenia za pracę	196
4.6	Minimalne wynagrodzenie za pracę	202
4.7	Świadczenia przysługujące w okresie czasowej niezdolności do pracy	205
4.8	Odprawa rentowa, emerytalna i pośmiertna	206
4.9	Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	207
4.10	Podsumowanie	208
4.11	Pytania kontrolne	209

Rozdział V

OBOWIĄZKI I ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRACODAWCY I PRACOWNIKA 211

5.1	Uwagi ogólne	211
5.2	Obowiązki pracodawcy i pracownika	212
5.2.1	Obowiązki pracodawcy	212
5.2.2	Obowiązki pracownika	217
5.3	Obowiązki w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy	222
5.3.1	Obowiązki pracodawcy	223
5.3.2	Instytucjonalizacja bezpieczeństwa i higieny pracy	225
5.3.3	Prawa i obowiązki pracownika	226
5.4	Badania lekarskie	227
5.5	Wypadki przy pracy i choroby zawodowe	229
5.6	Odpowiedzialność pracowników	231
5.6.1	Odpowiedzialność porządkowa pracowników	231
5.6.2	Odpowiedzialność materialna pracowników	234
5.6.2.1	Odpowiedzialność pracownika za szkodę wyrządzoną pracodawcy	234
5.6.2.2	Odpowiedzialność za mienie powierzone pracownikowi	236
5.7	Odpowiedzialność za wykroczenia przeciwko prawom pracownika	237
5.8	Podsumowanie	240
5.9	Pytania kontrolne	241

Rozdział VI

UPRAWNIENIA PRACOWNIKÓW ZWIĄZANE Z RODZICIELSTWEM I ZATRUDNIANIE MŁODOCIANYCH 243

6.1	Uwagi ogólne	243
6.2	Ogólna ochrona stosunku pracy kobiet w ciąży lub karmiących piersią	244
6.3	Uprawnienia pracowników związane z rodzicielstwem	248
6.3.1	Urlop macierzyński	249
6.3.1.1	Uzupełniający urlop macierzyński	253
6.3.2	Urlop rodzicielski	253
6.3.3	Urlop ojcowski	256
6.3.4	Urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego	257
6.3.5	Urlop wychowawczy	258
6.4	Zatrudnianie młodocianych	260
6.4.1	Zatrudnienie w celu przygotowania zawodowego	261
6.4.2	Dokształcanie	263
6.4.3	Zatrudnianie młodocianych w innym celu niż przygotowanie zawodowe	263

6.4.4 Szczególna ochrona zdrowia młodocianych	264
6.4.5 Urlopy wypoczynkowe	265
6.4.6 Zatrudnianie dzieci	266
6.5 Podsumowanie	267
6.6 Pytania kontrolne	268
Rozdział VII	
ROZPATRYWANIE SPORÓW O ROSZCZENIA ZE STOSUNKU PRACY	271
7.1 Uwagi ogólne	271
7.2 Komisje pojednawcze	272
7.3 Postępowanie pojednawcze i mediacja	274
7.4 Sądy pracy	275
7.5 Przedawnienie roszczeń	279
7.6 Spory zbiorowe	281
7.7 Podsumowanie	285
7.8 Pytania kontrolne	286
Załącznik	
WZORY PODSTAWOWYCH DOKUMENTÓW PRAWA PRACY	287
Umowa o pracę na okres próbny	289
Umowa o pracę na czas określony	292
Umowa o pracę na czas nieokreślony	295
Umowa o pracę na zastępstwo	298
Umowa o pracę zdalną, (przy zawieraniu umowy o pracę)	302
Przedwstępna umowa o pracę	307
Umowa o zakazie konkurencji w czasie trwania stosunku pracy	310
Umowa o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy	313
Informacja o wprowadzeniu kontroli trzeźwości na terenie zakładu pracy	318
Wniosek o pracę zdalną	319
Wniosek o zaprzestanie pracy zdalnej i przywrócenie poprzednich warunków pracy	320
Wniosek pracownika o bardziej przewidywalne warunki zatrudnienia (art. 293 § 1 k.p.) ...	321
Wniosek o zwolnienie od pracy z powodu siły wyższej	322
Wniosek pracownika w sprawie skróconego tygodnia pracy	323
Wniosek o udzielenie urlopu ojcowskiego	324
Wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego	325
Sprzeciw od nałożonej kary porządkowej	327
Wypowiedzenie umowy o pracę	328
Porozumienie stron o rozwiązaniu umowy o pracę	329
Porozumienie w sprawie skrócenia okresu wypowiedzenia	330
Wniosek o wydanie świadectwa pracy	331
Świadectwo pracy	332
Sposób wypełniania świadectwa pracy	335
Wniosek o sprostowanie świadectwa pracy	337
BIBLIOGRAFIA	339